

Česko: Tahle země není pro ženy

http://ekonom.ihned.cz/c1-65668190-cesko-tahle-zeme-neni-pro-zeny?utm_source=mediafed&utm_medium=rss&utm_campaign=mediafed

22.03.2017 - ekonom.ihned.cz

Autor: David Klimeš

Štítky: **IDEA**, **CERGE**

Obsah z internetového zdroje

Z rozpočtu jdou miliardy na podporu rodin, samotným ženám to ale spíše škodí.

Daňové výhody zpravidla čerpají muži, ženy tak mají jedno z nejvyšších zdanění v Evropě.

To snižuje jejich motivaci vrátit se do práce.

Před měsícem se strhl povyk okolo básničky Jiřího Žáčka: "K čemu jsou holky na světě? Aby z nich byly maminky, aby se pěkně usmály na toho, kdo je malinký." Ekonomku Kláru Kalíškovou z **CERGE-EI** a think-tanku **IDEA** nezajímají ani tak údajné genderové stereotypy v básničce, ale ve svém výzkumu řeší, zda stát opravdu efektivně podporuje rodinu: "Maminky jsou zde opravdu od toho, aby se usmály na toho, kdo je malinký. Ale na ně samotné se stát rozhodně neusmívá. Česká republika sice poskytuje relativně vysokou podporu rodinám. Ale už nemyslí na to, co by ženám matkám nejvíce pomohlo, aby skloubily rodičovskou péči s prací."

Že to mají ženy v Česku těžké, dokládá i poslední "žebříček skleněného stropu" týdeníku Economist. Ten odráží, jak přívětivé je k ženám pracovní prostředí. Jinými slovy, jak snadno dosáhnou na nejvyšší pozice. Česko z 29 porovnávaných zemí skončilo na 25. místě. Slovensko je na 15. místě, Maďarsko na 9., Polsko na 5. Nejlepší podmínky mají ženy na Islandu, ve Švédsku a v Norsku. "Severské země jasně vedou žebříček rovnosti žen a mužů na pracovišti," tvrdí analytici Economistu.

Podle Kalíškové jsou špatné podmínky pro uplatnění žen s malými dětmi na pracovním trhu důsledkem špatně nastavené podpory rodinám. Domnívá se, že stát by neměl dále zvyšovat daňové slevy na děti a raději by měl investovat do rozvoje služeb, tedy především do jeslí či školek a zvyšovat jejich úroveň. Nezdá se však, že by jí politici byli ochotni naslouchat. V aktuálně podávaných daňových příznacích si rodiče mohou ročně odečíst za druhé dítě o 1200 korun více a za třetí dokonce o 3600 korun více než loni. A v daňovém příznání za rok 2017 to bude zase o další tisíce více. "Jsem rád, že uděláme další výrazný krok v podpoře rodin s dětmi," pochvaloval si v únoru nejnovější zvýšení slevy premiér Bohuslav Sobotka.

Nejdelší rodičovská v Evropě

Kalíšková připomíná, že na počátku svého dospělého života na tom ženy nejsou na českém pracovním trhu vůbec špatně. Přes 80 procent z nich pracuje, to je jedna z největších zaměstnaností žen v Evropě. Ale pak najednou přijde propad. Podíl pracujících českých matek s dětmi do šesti let je druhý nejnižší v Evropské unii.

Mateřství je u nás spojeno s tím, že rodič, v drtivé většině žena, zůstává několik let doma. Než se po mateřské a rodičovské vrátí zpět do práce, trvá to velmi dlouho. Kromě Maďarska nikde jinde v Evropě nemají tak dlouho placenou rodičovskou dovolenou jako právě v Česku. V Evropě se státy dělí zhruba do dvou skupin. V první jsou krátké rodičovské do jednoho roku, ale jsou zase dobře placené v poměru k předchozímu příjmu. V té druhé jsou země do zhruba dvou let rodičovské. A pak je extrém: Slovensko, Maďarsko a Česko, kde je možné čerpat rodičovskou až čtyři roky.

Kalíšková zdůrazňuje, že na délku rodičovské se dá dívat ze dvou úhlů. Z perspektivy ženy je ideální, pokud

nepřesáhne jeden rok. Tedy aby se s co nejmenšími problémy zvládla vrátit zpět do práce, nepřišla o kvalifikaci, a přitom zvládla být s dítětem v těch nejdůležitějších měsících.

Jenže z pohledu dítěte je to jinak: vždy záleží na tom, jakou péčí se stát rozhodne konkurovat domácímu prostředí. V Česku je to jednoduché, protože zde zcela chybí rozvinutá síť jeslí či školek, kde by byl dostatek dobře placených učitelek a školky měly třeba i delší odpolední provoz. Výsledkem je tak dráha ženy matky po následující ose: nejprve jsou z vlastního rozhodnutí doma, ale pak by se třeba už chtěly vrátit do práce, ale nemají pro to tu správnou podporu od státu. "Na podporu rodiny dáváme větší poměr HDP, než je průměr v OECD. Ale tato podpora je masivně směřována do daňových slev a rodičovské, nikoliv do služeb," říká Kalíšková.

Daňový trest pro matky

Nakonec se ale přece jen ženy matky do práce v Česku vrací, byť třeba později, než chtěly. V té chvíli ale narážejí na minimální nabídku částečných úvazků a velmi nepřátelské daňové prostředí. "Žena je vystavena plnému zdanění. Daňové slevy na dítě či školkové totiž často zůstanou u muže. Ženy pak čelí daňové sazbě blízko padesáti procentům, polovina jejich výdělku se tedy odevzdá státu. OECD ve své studii z minulého roku přehledně shrnula, jak nevyvážené jsou v Česku daně uvalené na rodinu. Dokud je žena na rodičovské, nikde jinde v Evropě nemá zaměstnanec s rodinou tak nízké daně oproti bezdětnému jako právě u nás. Ale problém nastane, když nastoupí do práce i druhý rodič, což je většinou žena.

OECD namodelovala situaci, kdy v rodině má první rodič průměrný plat, druhý je na 67 procentech průměrné mzdy. Z druhého platu jde najednou skoro polovina na daně a pojištění, více si vezme stát už jen v Maďarsku, Francii, Německu a Belgii.

Z pohledu rodinného rozpočtu to není až takový problém. Reálně ale výrazný rozdíl ve zdanění obou rodičů odráží toho druhého, aby nastoupil do práce a začal si opět budovat kariéru. "Současné nastavení zdanění práce spolu s nastavením rodičovské dovolené a nízkou dostupností jeslí a školek tak přispívá k nejvyššímu propadu zaměstnanosti českých matek s malými dětmi v rámci celé unie," domnívá se Jiří Šatava z think-tanku **IDEA**.

Ze statistik vyplývá, že nakonec skoro každá žena najde na českém pracovním trhu své uplatnění. Ale často na takové pozici, kterou by jako bezdětná nebrala. I při práci totiž musí zajišťovat péči o dítě. Hledá tak zaměstnání, které nabízí flexibilitu či blízkost k domovu a škole. Takže volí z benefitů často ne ty mzdové, ale ty, které pomáhají v péči o dítě.

Z výzkumů vyplývá, že ženy kvůli budoucí složité péči o dítě ani nechtějí stoupat po kariérním žebříčku a volí si zaměstnání, které lze lépe skloubit s rodinou. "Když si žena vybere dráhu učitelky, ví, že bude schopna odpoledne zvládnout lépe péči o dítě, než kdyby budovala časově náročnější kariéru manažerky v nějaké firmě. Výsledkem je v Česku velmi vysoká segregace, kdy máme typicky mužská a typicky ženská povolání," popisuje Kalíšková. A ženy jsou často v oborech, kde jsou nižší mzdy. "Rozdíl ve výdělcích mezi mužem a ženou patří v Česku k nejvyšším v rámci EU. Nižší výdělky žen snižují příjmy jejich domácností a veřejné rozpočty v důsledku toho přicházejí o výnos daně z příjmů a pojistných," dodává Šatava.

A na konci pracovní dráhy se ženě ještě vše jednou sečte. Když po dekadách hůře placené práce přijde čas pro odchod do důchodu, i zde se projeví rozdíl mezi muži a ženami. "Ženy matky vypadly během svého života na dlouhou dobu z trhu práce a mají pak většinou nižší mzdy, což se na penzi projeví," tvrdí Kalíšková.

Ženy bez ambicí

Přestože v Česku pracuje hodně mladých a starších žen, dlouhý odchod z práce během mateřství ústí ve statistiku, že ženská zaměstnanost je o 15 procent nižší než u mužů. Ve Finsku je přitom rozdíl skoro nulový.

Vyřazení z trhu práce a opětovné obtížné naskočení do zaměstnání znamená i to, že české ženy vydělávají v průměru o 16 procent méně než muži, což je větší rozdíl než na Slovensku, v Polsku či v Maďarsku. A mnohem větší než v Belgii, kde rozdíl skoro neexistuje.

Ženám se kvůli náročné péči o děti nechce ani do kariéry – na manažerských postech je v Česku jen 30 procent žen,

zbytek jsou muži. V Maďarsku či v Polsku je zastoupení žen o deset procent vyšší.

V parlamentu sedí jen pětina žen, průměr v OECD je alespoň čtvrtina. A ve vedení podniků pak sedí jen zoufalých devět procent žen oproti naprosté přesilovce mužů. To je třetí nejhorší výsledek po Jižní Koreji, Japonsku a Řecku.

Motivace nižším pojistným

V úvodu zmíněná Žáčková básnička končí slovy: "Proto jsou tady maminky, aby náš svět byl v pořádku." Ekonomové ale přesvědčivě dokazují, že svět rozhodně není v pořádku pro maminky samotné. Alespoň v Česku.

Think-tank **IDEA** proto navrhuje, aby se podpora státu rodinám přesunula od zvyšování daňových slev do podpory služeb o dítě a výrazně se podpořila motivace žen vrátit se do práce. Ekonom Jiří Šatava navrhuje, aby ženy, které se starají o malé děti, měly nižší sociální pojištění: "Pro zvýšení motivace pracovat u žen s menšími dětmi navrhujeme o pět procentních bodů snížit sazbu pojistného na sociální pojištění z ročního základu nepřesahujícího 60 procent průměrné roční hrubé mzdy v národním hospodářství toho rodiče, který intenzivněji pečuje o dítě do 11 let věku." Přeloženo do češtiny: Ten z rodiny, který vydělává méně a stará se o dítě, bude mít nižší odvody a přinese tak domů větší čistý plat. Podle propočtů think-tanku by takové opatření stálo jednotky miliard a státní rozpočet by to utáhl.

A stát by se o trochu více usmál na maminky, které se musí usmívat na toho, kdo je malinký.

Podle Kalíškové jsou špatné podmínky pro uplatnění žen s malými dětmi na pracovním trhu důsledkem špatně nastavené podpory rodinám.